

■ GÖSTERİ KİTAPLIĞI

FERİŞTAH'IN FENTEZİLERİ
Yılmaz Erdoğan
Sel Yayıncılık
Edebiyat, tiyatro,
sinema gibi sanatın
bir çok dalında adını
duyuran, giriştiği her

işte başarıyı yakalayan biri Yılmaz Erdoğan. Kendisini tanıtmak için fazla söze gerek olmayan biri. Televizyon skeçlerinden tanıdığımız Feriştah'ın başta Mükremin olmak üzere çevresindekilerle kurduğu diyaloglardan bir kitap oluşturmuş. Çok rahat okunan, güçlü bir mizahı barındıran skeçler. Televizyonda izlediğimiz kahramanlar olması, gözümüzde canlandırmamızı da sağlıyor. Yılmaz Erdoğan'ın iyi bir tiyatro ve mizah yazarı olduğunu kanıtlayan öykü-skeçler.

YENİ ORTAÇAĞIN SALDIRISI

Ataol Behramoğlu
Dünya Kitapları
Şair Ataol Bahramoğlu. Herşeyden önce bir şair. Ne yazarsa yazsın, o şair kumaşı belli oluyor. Bu denemelerinde de bunu hissetmemek mümkün değil. Yaşadığımız kaos içinde Filistin'e, Irak'a, Rusya'ya bakıyor, ülkenin yaşadıklarını gözlemliyor. Yeni bir ortaçağ yaşayacağımızın korkusuyla yazıyor. Biraz ümit var mı? Zaman zaman ümitler yeşerse de yaşadıklarımız yaşayacaklarımızın habercisi değil mi? Bütün bunlara rağmen her yazısında bir ümit ışığı sunuyor okuruna Behramoğlu. Güncel izlenimlerden yola çıkılarak yazılmış olmalarına rağmen, her zaman okunabilen, akıcı üslubu, dil zenginliği ile edebi bir tat taşıyan denemeler.

ÇERÇEVENİN DIŞINDAN

Güven Turan
Yapı Kredi Yayınları
Güven Turan son otuz yıldır yazdığı resim ile ilgili yazılarını bir araya getirmiş 'Çerçevenin Dışından'da. Aralarında bir ressam, bir sergi için yazılmış olanlar da var, soyut resim ya da Mısır sanatı ile ilgil olan kapsayıcı yazılar da. Çıplaklık, ölüm, dans gibi sanatların ortak konularını da ele alıyor. Kültürel birikimin, dikkatli ve ayrıntıları kaçırmayan bir bakışın bileşkesine deneme tadını veren, anlatım güzelliği de eklenince geniş bir okuyucu kesimine seslenebilen yazılar ortaya çıkıyor. Monet'nin bir sergisi için yazdığı yazıyı şöyle bitiriyor Güven Turan: "Resimlere boyayla birlikte yaşamı da katmak. Böyle olunca alışılmış bir ölüdoğa, bir özyaşamöyküsüne dönüştürüyor işte." Kendisi de bu yazılara yalnızca resmi değil, resimlerdeki dünyayı, ressamı, hayatı katıyor, böylece yazıların içeriğini genişletiyor.

ustamız Cemal Nadir Güler, sanatını tanımlarken 'tarihinde bir Nasreddin Hoca, bir Karagöz yatan Türk Mizahını, Türk nükte ve çizgileriyle ifade edebilmektir' demişti. Daha nice isimsiz mizah ustalarımız var. Halkımız mizahla iç içedir. Güldürü her yerde, evde, mecliste, sokakta. Yeter ki onu bulup üzerinde durup şekilleylim. Tıpkı Rodin'in 'Ben önüme gelen kayadan fazlalıkları yontuyorum, heykel ortaya çıkıyor!' dediği gibi." diyerek yanıtlamıştı. Onun kitabına girmeyen mizahi anıları da vardır. Bunlardan biri şöyle: "Ankara'dan gelen bir heyet Karacabey Hara'sında incelemelerde bulunuyordu. Gazeteler de sütunlarında bu konuya geniş yer veriyordu. Tanin Gazetesi'nde bu konu ile ilgili iki büyük fotoğraf! Birinde Ankara'dan gelen heyet toplu olarak boy gösteriyor! Diğerinde de Hara'nın damızlık tosunları. Yalnız resim altları karışmıştı: Heyet fotoğrafının altında 'haranın tosunları bir arada', damızlık tosunlar fotoğrafının altında da 'Ankara'dan gelen mümtaz heyet bir arada' diye yazıyordu!" Halen emekli resim öğretmeni ve Karikatürcüler Derneği'mizin üyesi olan sanatçımız, dernek faaliyetlerinin yanı sıra Cumhuriyet Gazetesi'ne ve Hürriyet Gösteri dergisine çeşitli sanat konularında yazılarını sürdürüyor. Onun birçok yazısını, gözlem ve anılarını 'Mizahi Esintiler' adlı bir kitapta toplayacağını duymuştuk. Özlemler beklerken sağlık ve esenlik dileklerimizle...
Çizginin Gölgesi
İbrahim Ersaraç
Karikatürcüler Derneği

'Feylesof şair' Rıza Tevfik hakkında bir temel eser

Seval Şahin Gümüş

Rıza Tevfik, dizginlenemez hayat anlayışı, kendisine takılan 'feylesof' lakabı ile ilginç bir roman kahramanı olabilir. Üstelik

onun hayatı sadece ilginçliklerle değil çalışmalarla, araştırmalarla da doludur. Kimi zaman yayımlanmasa da... Browne'in ricasıyla Gibb'in 'A History of Ottoman Poetry' adlı çalışmasının yedinci cildini, Gibb'in ölümü üzerine Rıza Tevfik'e yazdırmak isterler. Yazar da. Fakat bu eser yayımlanmaz. Feylesof Rıza Tevfik, Türk edebiyatında ve felsefesinde birçok ilke imza atar. Bir şairi felsefeden yola çıkarak inceleyen ilk kişi olur. Bu eser, Abdülhak Hâmid'in 'Mülâhazât-ı Felsefîyesi'dir. Bu, belki de Türkiye'de disiplinler arası çalışmanın ilk örneğidir. Yine Türkiye'de ilk defa ontoloji terimini kullanan Rıza Tevfik'tir. Bununla kalmaz, felsefe konusunda okuduklarını tasavvufu karşılaştırır. Örneğin "Rıza Tevfik'e göre tasavvufaki

'zuhur' (emanation) nazariyesine bağlı bir düşünce olan 17. yy. Mutasavvif şairlerinden Oğlanlar (Olanlar)

Şeyhi İbrahim Efendi'nin 'ân-ı dâim' fikri, Bergson'un 'durée' ve 'concret zaman' teorisinden pek de farklı bir şey değildir. Aynı şekilde, Bergson'un, insanın özü olan vicdan hakkındaki fikirleri de, her şeyin insanın bizzat kendisinde var olduğunda ısrar eden İbrahim Efendi'nin fikirleriyle hemen hemen aynıdır." O, sadece Bergson ve Mevlana'nın fikirlerini de karşılaştırır. Tüm bunlar o dönem bakış açısı için bir yeniliktir. Özellikle bunların bugün de bulundurulursa Rıza Tevfik'in çalışmaları, yeniliğini hâlâ diri tutmaktadır. Yaşamıyla, yapıtlarıyla ve çalışmalarıyla Türk edebiyatında önemli bir yere sahip olan Rıza Tevfik hakkında, ilk defa Abdullah Uçman tarafından 'Rıza Tevfik'in Şiirleri ve Edebî Makaleleri Üzerinde Bir

Araştırma' adıyla kapsamlı bir inceleme yayımlandı. Bu eserle Abdullah Uçman, uzun yıllardır sürdürdüğü Rıza Tevfik ile ilgili çalışmalarına yeni bir halka eklemekle kalmamış, doktora tezi olan bu incelemeyi, geçen zaman ve ortaya çıkan yeni bilgiler ışığında zenginleştirme imkânına da sahip olmuş. Rıza Tevfik'in şiirleri ve edebiyat hakkındaki düşünceleri üzerinde odaklanan incelemede öncelikle dil, edebiyat ve estetik ile ilgili görüşleri üzerinde durulmuş. Halk edebiyatı, tekke edebiyatı, divan edebiyatı, yeni Türk edebiyatı, Türk dili hakkındaki görüşleri eleştirel bir gözle incelenmiş. Bu bölüm, Rıza Tevfik'in ne kadar donanımlı bir kültür insanı olduğunu rahatça gözler önüne seriyor. Sadece edebiyat ve edebiyatçılar hakkında değil, estetik ve sanat üzerinde de düşünmüş bir insan olan Rıza Tevfik'in yazıları birçok açıdan değerli. Bu bölümün bir başka önemi de şairin poetikasının ortaya çıkarılmış olması. Hemen arkasından gelen ikinci bölümde şiirlerinin de ayrıntılı bir incelemesinin yapılmış olması bu poetikanın pratikteki karşılığını görmeyi sağlıyor. Şiirlerinde ve yazılarında ortaya koyduğu bu farklılık ile Rıza Tevfik, Türk edebiyatında yeri doldurulması güç bir şahsiyettir. Abdullah Uçman bunu, çalışmasında şu sözlerle ifade ediyor: "Edebî makaleleri ve şiirleriyle arayış içindeki Türk millî edebiyatının yönünü belirleyen Rıza Tevfik'in bu alandaki faaliyetleri devrinde ve daha sonra etkili kalemlerce çeşitli şekillerde değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmelerde dikkatimizi çeken ortak nokta ise, Rıza Tevfik'in, Tanzimat'tan sonra batı tesirinde gelişen yeni Türk şiirinde, özellikle İkinci Meşrutiyet'ten sonra yayımladığı divan, koşma ve nefesleriyle yeni bir çığır açtığı ve daha sonra birkaç nesil üzerinde etkili olan Ahmet Haşim ve Yahya Kemal'in ortaya çıkışına kadar şiirde hemen hemen tek başına olduğu şeklindedir." Rıza Tevfik'in şiirlerinin bugün yeni bir baskısı yapılmış değil. 'Serâb-ı Ömrüm' yıllardır kitapçı raflarında görülmüyor. Bu nedenle de Abdullah Uçman'ın çalışması ayrı bir öneme sahip. Rıza Tevfik'in Şiirleri ve Edebî Makaleleri Üzerinde Bir Araştırma Abdullah Uçman Kitabevi Yayınları ■